

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 15. Rochus Gonsalvius Conceptionis oppidum condit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

Barbari, adeò ut Hispani tam desperarent armis Urvaicenses aliquando subjugari posse, quàm cuperent latissimas regiones glebæ fertilitate, pascuorum bonitate, fluminum commoditate famosas occupare. Nimirum tantæ Provinciæ superandæ decus inelytæ Cruci debebatur, quâ unâ armatus Rochus Gonsalvius, cui gentile nomen à Sancta Cruce, solus ausus fuit sternere viam ad indomitas hæctenus gentes Christo Domino & Regi Catholico subjugandas. Initia sic sese habuere.

CAPUT
XIV.

Rochus Gõ
salvius Ur
vaicensem
Provinciam
primus adit.

*De vita pe-
vicinatur.*

Recipitur.

*Crucem ad
Urvaicæ lit-
tus erigit.*

CAPUT
XV.

Rochus Gõ-
salvius Con-
ceptionis
oppidum
condit.

*Barbaros
reducit.*

*Unde quaqu
impetitur.*

DUM Rochus Gonsalvius & Didacus Boroa ad Paranam Christi imperium propagarent, Urvaicenses aliquot, novæ religionis famâ allecti, commercii specie aliquoties ad Itapuanum, novum Neophytorum oppidum, ventitarant, quos Socii omni officiorum genere sibi conciliarant: ideoque in spem venerant fidem Christianam in eorum terras traduci posse. Sed diu obstiterat paucitas Sociorum, donec Petrus Oniatus, auctis per Paranam operis, Rochum Gonsalvium tanto muneri destinaret. Is implorato ritè Numine, & delectu paucorum Neophytorum habito, è Paranâ discedens, per invia tamdiu loca processit, quousque ad Aracutaim rivum in Urvaicam influentem perveniret: ibi cum præstolabantur ab exploratoribus præmoniti frequentes Barbari, pro more gentis nudatis corporibus, clavâ & arcubus armati, imperiosè jubentes, ne ultra pergeret, nisi in certam perniciem præcipitare vellet. Sed Gonsalvius, suæ vitæ prodigus, intrepidâ voce significat se porro perrecturum: non decere legis Divinæ præconem metu retrocedere. Deinde magnificè explicatis Religionis nostræ mysteriis, eò rem deduxit, ut Barbari refrænato furore ad suos pagos se recipientes, ultra minas, nihil attentarent. Dilapsis Urvaicensibus ingens metus invasit Neophytorum, Rochi comites, per sacra omnia contestantes, ut pedem, dum integrum esset, referret, antequam conspiratio Barbarorum coalesceret. Sed vir Apostolicus, dimissis omnibus, qui secum è Paranâ venerant, præter duos pueros sacrificantis ministros, cuius periculo se devoteutes, in nemusculo pernoctare ausus est. Sequenti die altare portatile erexit, Deum summis votis deprecans, ut pretium sui sanguinis Urvaicensibus, pro quibus vitam offerebat, vellet esse propitium. Valuit deprecatio: nam ex vicinâ Quaracipucutius, nobilis Casiquius, operam suam non diu post oblatum veniens, sponddit contra populares suos tutelam & auxilium. Mox, eo admittente, variis ex locis ad colloquium concurrentes Casiquii decrevere, audiendum esse Gonsalvium, qui ad frequentem multitudinem adventûs sui causas explicans, eò negotium permovit, ut Nieza, Urvaicensium Casiquiorum potentissimus, eum ad suum pagum invitatet. Ab eo pago duabus leucis Urvaica distabat, quò in Niezæ comitatu se conferens, collectâ Barbarorum multitudinem, ex ingenti ligno Crucem in littore erexit, quam ipse ritè adorans primus docuit Urvaicenses populos superba colla suavi Christi jugo demittere: nam ubi Christi mysterio explicato, posito reverenter pileolo, de geniculis osculum sacro ligno fixit, adstantes Ethnici toto etiam corpore provoluti se Crucis asseclas professi sunt.

ADITA tanti fluminis pro Regum Rege Christo & Rege Catholico possessione, Gonsalvius ad foundationem primi oppidi animum advertit. Ibitiraqua locus est ab Urvaicâ unâ leucâ distans; ad quem locum cum concurrissent frequentes Casiquii, extemporali templo exstructo, ipso Conceptionis Immaculatæ die, ad aram fecit, destinavitque primam hanc sedem Conceptæ sine maculâ Virginis: sicuti antè primum Paranæ oppidum ab Angelo salutatæ consecratarat, professus utriusque fluminis victoriam uni huic deberi debellatrici populorum, in honorem filii sui ubique intentissimæ. Tantæ Virginis auspiciis, & Gonsalvi ad vicinos Ethnicorum pagos identidem excurrentis industriâ, confluxere frequentes undique Barbari, novi oppidi incolas se profitentes. Quibus in excolendis Rocho elaboranti nuncium adfertur, Crucem in Urvaicæ littore erectam ab Barbaris trans fluvium incolentibus fuisse concrematam; eisdem, ob receptum Gonsalvium Niezæ Casiquio infestis, ad invadendum novum oppidum in procinctu esse. Ex aliâ parte nunciatum etiam est, adversi fluminis accolæ eadem de causâ arma mo-

liri:

liri: intrepido ad hæc Niezâ Casiquio, & pro tuendo Gonsalvio affeclas ac amicos ad arma animante. Sed Rochus Gonsalvius, gnarus Niezæ vires impares esse tumultuantibus, pro incolumitate gregis sui caput suum vile habens, Urvaicam ausus transmittere, eò se contulit, ubi princeps Ariolus Crucis incendiarius, & tumultuum inceptor, habitabat; quo donis & eloquentiâ utrumque conciliato, id saltem obtinuit, ne vellet rebellare. Mox ad aduersi fluminis accolæ bellum jam moventes sine comitatu properans, reperit metu panico attonitos ad sua se latibula recepisse. Quare domum rediens, totum se impostero contulit ad augendum ornandumque novum oppidum, futurum (uti videbimus) Urvaicensis provinciæ caput. In quâ subigendâ Societas nostra tantam laudem consequuta est, quantam ipsi peperere tot barbarorum millia ad fidem adducta, tot oppida ab Societate fundata, tot Martyrum adorea, tot regiones aditæ, tot tumultuantium demonum & eorum affeclarum insectationes toleratæ, tot virorum Apostolicorum heroica facta amplissimam materiam mihi & scribenti, & inter tot eximios viros immeritissimè adhuc versanti, præbitura. Quamquam per septem fermè annos circa fines non admodum prosperis eventibus luctatum est, quòd Paranenses Ehnici secretis nunciis suspiciones per Urvaicenses populos latè sparsissent, asserentes Rochum Gonsalvium, & ejus affeclas, Hispanorum esse emissarios, Religionis specie Indorum seruitiis insidiantes.

EODEM Anno, Paraquariensis & fluminis Argentei Provinciæ, quæ hæctenus uni Prætori & Episcopo patuerant, in duas præfecturas & Episcopatus scissæ sunt, Paranâ fluviio utrorumque jurisdictiones ex æquo fermè dirimente. Paraquaria pro Episcopo Thomam Torres è scholâ Lovaniensi, pro Prætorè Emmanuelem Frias: flumen Argenteum pro Prætorè Didacum Gongoram, pro Episcopo Carancam accepere. In portu Boni-aëris graviter statim discordatum est, Rectore Collegii Gabriele Perlino, dum distractas mutuis offensionibus partes reunire satagit, iisdem se, ut fit, implicante. Totam rem breviter expediam. Didacus Gongora Navarrus, Sancti Jacobi Eques, in fluminis Argentei Prætorè designatus, dum Ullispone navigationem adornat, Lusitanorum suasu, merces, quas fucato nomine alii mercatores pro se venderent, in navim suam inferri siverat: quæ res quamvis Regiis legibus prohibita sit, tamen ob Magistratum dissimulationem, cum à plebisque ad levandos longæ navigationis sumptus usurpari soleat, nemini admodum hæctenus fraudi fuerat. Sed indicio ejus rei ab Senatu Regio Madriti accepto, Præfes quemdam Melonium in novum Prætorè inquisiturum, cum Judicis potestate, ad portum Boni-aëris amandat: qui ut ad portum appulit, reperit urbem novo Prætori faventissimam, & undequaque investigantem, num qua porta aperiri posset ad Melonium de portu ejicendum. In his rebus dum sunt, novus Judex Collegii nostri Socios palam offendit, quâ occasione ab Prætoris fautoribus arreptâ, omni modo Gabrieli Perlino persuadere conantur, ut iudice conservatore creato causam suam & Societatis decus tueri velit, privato scilicet Societatis defensionis pallio publicum odium contegentes. Rector homo candidus, non satis examinato politicorum hominum consilio, nec expectato sui Provincialis (quod facere debuerat) consensu, præcipitanter nimis Judicem Conservatorem in ipsum Melonium creat. Qui iudex, ab iisdem Prætoris fautoribus instigatus, latâ sententiâ Melonium multum reluctantem, ob injuriam Societati factam, in Europam renavigare coëgit. Quâ re cognitâ Senatus Regius, autoritatis suæ vindex, omnem invidiam in Rectorem Collegii derivans, acerbis litteris ab Præposito Generali Societatis postulat, ut in Gabrielem Perlinum, prout merebatur, animadverteretur. Non abnuvit Vitellescus, talium rerum in suis osor, & Perlinum domi religiosi pœnis castigatum, quatuor votorum professionis gradûs, ipsi aliàs ob eminentes dotes debiti, & cujusvis dignitatis obtinendæ spe in perpetuum privat. Quâ animadversione Senatus Regius Societati placatus, ad castigandos eos, qui se dolosè huic negotio immisuerant, curam advertens, Senatorem Regium è Peruvia cum potestate ad Portum Boni-aëris destinat, multiplici severitate in læsæ Se-

*Discrimini-
bus se oppo-
nit.*

*Urvaicensis
Provincia.*

CAPUT
XVI
De Gabriele
Perlino.

*Episcopatus
et Prætoris
divisio.*

*Didaci Gon-
gora factum.*

1620.

*Melonius
Judex.*

*Perlino im-
prudens fa-
ctum.*

*Perlino ad-
signatur.*